

MATS JOHANSSON:

## Che Guevara lever

*Che Guevara förutspådde ett eller flera Vietnam i Latinamerika och han har blivit sannspådd. I Nicaragua finns en stark sovjetstödd militär och polis och det fria ordet är strypt.*

*Förutsättningarna för att upprätta ännu ett socialistiskt mönsterland är uppfyllda. Målet är att revolutionen skall spridas till grannländerna. Allt fler amerikanska kongressmän är dock ovilliga till att genom aktivt eller passivt motstånd mot president Reagans politik medverka till att stabilisera en kommunistisk plattform i Centralamerika. I Nicaragua har kommendanterna berövats sin idealistiska fasad och lurar snart endast biståndsarbetare från SSU. I den gradvisa omvandlingen av en grym feodalism till en marknadsekonomi med borgerliga fri- och rättigheter har kommendanterna ingen roll. Folkets frihet är inte deras mål.*

*Redaktör Mats Johansson har det senaste året varit stationerad i USA.*

Varför kan inte sandinisterna i Nicaragua få bygga sitt post-revolutionära samhälle i fred, de vill ju så väl?

Denna typiska svenska problemformulering har en obehaglig klang av Vietnam-debatt över sig. Som vi för 10–15 år sedan intalades att Ho Chi Minh och Pol Pot ville de indokinesiska folkens väl, och att allt skulle bli bra bara USA lämnade Sydvietnam, får vi nu veta att en fredlig lösning av konflikterna i Centralamerika är möjlig endast om USA drar sig från regionen.

Hur kan det lilla fattiga Nicaragua utgöra något hot mot det stora mäktiga USA, frågar en vänster som än en gång vill få till stånd en internationell kamp i svart-vitt mellan en socialistisk David och en kapitalistisk Goliat. Som vi en gång skulle lära oss att Fidel Castro närmast var socialdemokrat och FNL en självständig nationell befrielsekraft, heter det nu att sandinisterna egentligen är demokrater som bara begått vissa "misstag" på grund av det amerikanska invasionshotet.

Det är nog säkrast att framställa saken så; kommendanterna är populärare bland socialister i Stockholm och Washington än bland de nicaraguaner som köar för att komma över matbutikernas förråd av sådana öststatsdelikatesser som tex sardiner. Men sådana kulisser kan inte i längden dölja den socialistiska revolutionens anatomi; flyktingströmmarna tecknar sin egen bild av "befrielsen".

### **Rörelseriktningen är entydig**

Den svenska debatten är fortfarande när-synt och statisk. I fallet Nicaragua är ett huvudargument att sandinisterna inte är

så farligt socialistiska, eftersom ekonomin fortfarande till 60 procent är privat. Detta påstående används märkligt nog främst av socialister, som bevis för att revolutionen inte går för fort.

Men det avgörande är inte takten, utan slutmålet. Och rörelseriktningen är entydig.

Kommandanterna har en stark Sovjetstött militär och polis i ryggen och kan rusta tämligen ostört. De har sina folkdomstolar och kvarterskommitteer som kontrollerar tilldelningen av ransoner. De har strypt det fria ordet och hanterat resterna av politisk opposition efter behag.

De yttre förutsättningarna för att upprätta ännu ett socialistiskt mönsterland är således uppfyllda. Men socialism är nu inte bara en diet på sardiner från Bulgarien eller ens elektrifiering av landsbygden, som Lenin ville få omvärlden att tro.

I enlighet med det marxist-leninistiska mönstret bjuder nästa fas på eliminering av borgarklassen, det privata näringslivet och kyrkan. Staten tar kultur och utbildning i indoktrineringens tjänst, och efter att kommunisterna rensat ut demokraterna ur folkfronten tar de i sin tur statsapparaten i kommunistpartiets tjänst. Hegemonin breder ut sig.

Sålunda konsoliderad kan den fullkomnade totalitära staten gå vidare till sin slutliga uppgift, att expandera. Revolutionen skall spridas till grannländerna, först för att stoppa spröda demokratier i utveckling som El Salvador och Costa Rica, sedan över hela Centralamerika.

I El Salvador sker det med särskilt svenskintresse, eftersom gerillans politiske ledare Guillermo Ungo sedan länge

har goda kontakter inom socialdemokratien och Socialistinternationalen. Det är denna gerilla som nu har övergått till att mörda borgmästare och andra civila funktionärer för att efter mönster från Sydvietnam tvinga fram en militarisering av förvaltning och vardagsliv.

Sakta faller Domino-brickorna en efter en på sin plats, i morgondagens Centralamerika som i gårdagens Indokina. Che Guevara hade rätt i sin teori om ett eller flera Vietnam i Latinamerika, han var bara litet tidigt ute.

#### **Starkt sovjetiskt stöd**

Ännu en tid skämtas det i Managua. Höjningarna av telefontaxan för utrikessamtal till astronomiska summor föranleder folkhumorn att fråga varför sandinistledaren Daniel Ortega så ofta reser till Moskva; jo, det är billigare än att ringa dit.

Frågan är om detta lockar till skratt hos de amerikanska kongressmän som i våras gjorde sitt yttersta för att tillfoga president Reagan ett partipolitiskt nederlag i striden om stödet till rebellerna Contras. Medan kongressen debatterade och voterade, lossade ett sovjetiskt fartyg militär materiel i hamnen i Corinto. Och så snart sandinisterna hade fått sin propagandaseger, tackade Daniel Ortega för hjälpen genom att resa till just Moskva för att hämta mera militärt och ekonomiskt stöd.

Det är klok politik för en ambitiös revolutionär; Sovjetunionen vet att hjälpa sina allierade. Sandinisterna har de senaste åren till sina 50 000 soldater kunnat foga både pansar och artilleri, och nu väntar en upprustning av det litet magra flygvapnet.

Det stora flygfältet Punta Huetel är färdigbyggt och sex fina sovjetiska attackhelikoptrar av modellen Mi-24 HIND, beskrivna som världens snabbaste och bäst beväpnade "flygande tanks", finns på plats. De har varit mycket effektiva i det sovjetiska folkmordet i Afganistan och kommer säkert väl till pass mot rebellerna.

#### Den amerikanska kongressens inställning

Kommandanterna kan emellertid inte vara säkra på att för evigt hålla ställningarna på sin viktigaste front, i den amerikanska kongressen. Där finns en stor grupp konservativa och moderata politiker i båda partierna, som knappast vill få skulden för att genom aktivt eller passivt motstånd mot president Reagans centralamerikapolitik ha stabiliserat en kommunistisk plattform i Centralamerika.

I längden kan det också vara svårt för sandinisterna att spela upp sin propagand- och desinformationskampanj om och om igen. Den må vara effektiv i länder som Sverige, men i USA:s pluralistiska opinionsbildning står den inte oemotsagd. Tom antikonservativa Washington Post, som är mot militärt stöd till Contras, reagerade mot kongressens agerande i de första omröstningarna om biståndet till Contras i våras och slog fast att motståndet mot sandinisterna är "en legitim politisk kraft" som bör stödjas diplomatiskt, politiskt och ekonomiskt.

Det är visserligen föga troligt att det går att rädda demokrati och marknadsekonomi i Nicaragua utan militärt tryck

mot kommandanterna, men det är samtidigt värdefullt att även Reagans kritiker erkänner att den antikommunistiska oppositionen har en moralisk rätt att göra motstånd. Det var det som saknades i Vietnam.

Det viktiga med stödet till Contras är alltså inte dess former eller antalet miljoner, utan legitimeringen av kampen mot en totalitär samhällsutveckling.

#### Resultatet av Reagans politik

Så har då Reagan i alla fall åstadkommit något. För fyra år sedan övertog han en centralamerikapolitik i spillror efter Jimmy Carter. Sandinisterna hade fått över 100 miljoner dollar i amerikanskt bistånd, medan ett El Salvador plågat av extremistisk terror till höger och vänster höll på att falla i vänstergerillans händer.

Idag har El Salvador fått andrum att bygga en demokratisk utveckling, bort från våldets spiral. I Nicaragua har kommandanterna berövats sin idealistiska fasad, och lurar snart endast biståndsarbetare från SSU. Men "kubaniseringsen" av Nicaragua hotar, mer än något annat, det lilla som efter århundraden av fattigdom och förtryck har åstadkommit för att möjliggöra fred, frihet och stabil ekonomisk utveckling i regionen.

I den processen, den gradvisa omvandlingen av en grym feodalism till en marknadsekonomi med borgerliga fri- och rättigheter, har kommandanterna ingen roll. Folkets frihet är inte deras mål.